

УДК 330.341.1

СИДОРЕНКО І.В., АСПІРАНТ

Чернігівський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЧЕРНІГІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Сучасна політична та соціально-економічна ситуації в країні за останні роки негативним чином позначилася на темпах розвитку регіону, що обумовило втрату його позицій у національному виробництві (Чернігівська область займає 16 місце серед регіонів за показником валової доданої вартості).

Для більш детальної інформації проаналізуємо ситуацію в інвестиційній сфері регіону.

Обсяги інвестицій в основний капітал характеризуються періодами падіння (1991-1992 рр.), уповільненням до 1998 р. (обсяг інвестицій в основних капітал склад 17% до 1990 року) та подальше зростання з деякою у 2005 році.

Аналіз інвестування за видами економічної діяльності показує, що 47,4% всіх інвестицій в основний капітал залучені у промисловість; 16,1 % – у транспорт і зв'язок; 10 % – в операції з нерухомістю, здавання під найом та послуги юридичним особам (галузь житлове будівництво); з 10 % – у сільське господарство, мисливство та лісове господарство; 5,5 % – в оптову і роздрібну торгівлю, торгівлю транспортними засобами, послуги з ремонту, 3,4 % готелі та ресторани. На інші галузі у цілому припадає 7,5 % інвестицій в основний капітал.

Протягом останніх десяти років основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал залишаються власні кошти підприємств.(67-85 %). Незначну частку у загальному обсязі інвестицій становлять кошти

державного та місцевих бюджетів (2-7 %), іноземних і вітчизняних інвесторів (1-5 %).

Таблиця 1 – Джерела фінансування інвестицій в основний капітал, (млн. грн. у фактичних цінах)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
кошти державного бюджету	17,1	22,9	22,6	28,1	42,4	48,6	74,0	77,4	86,0
кошти місцевих бюджетів	3,0	5,7	4,6	16,2	17,4	18,0	50,0	52,8	74,1
власні кошти підприємств та організацій бюджету	171,4	259,3	367,0	445,6	468,3	639,4	753,4	902,3	947,8
кошти іноземних інвесторів	21,0	0	0,02	4,6	9,2	42,2	1,4	13,2	18,1
кредити банків та інших позик		0,3	0,8	7,2	11,2	29,5	73,2	165,8	217,1
кошти вітчизняних інвесторів					3,2	1,2	1,3	2,4	11,6
Інші джерела фінансування	29,5	21,7	35,9	50,5	35,5	45,8	186,6	119,1	165,6
Всього	242,2	310,0	431,0	552,3	587,3	824,8	1139,9	1332,9	1520,3

Розглянемо транспортну галузь, як одну із пріоритетних в області та обсяги її фінансування.

В сучасних умовах економічного розвитку підприємства транспортно-дорожнього комплексу (ТДК) стикаються з відсутністю грошових коштів на поповнення оборотних коштів та оновлення зношених основних фондів. Тому виникає гостра необхідність залучення додаткових ресурсів для забезпечення нормального функціонування транспортних підприємств.

Формування інноваційної моделі розвитку ТДК потребує додаткових інвестиційних ресурсів, а також активізації інвестиційних процесів в регіоні. Необхідно зосередити увагу на аналізі всіх наявних та потенційних джерел фінансування та створення сприятливих умов для їх ефективного використання.

Впровадження інновацій в транспортну галузь регіону потребує додаткових вкладень, отже актуальним на сьогодні залишається питання пошуку інвестиційних ресурсів та розробки ефективних схем інвестування.

Обсяги інвестицій в транспортну галузь зменшилися в 2006 році в порівнянні з відповідним періодом минулого року на 1,2%. Незначне зменшення зумовлено як змінами до деяких законодавчих актів, які регулюють діяльність на територіях пріоритетного розвитку, так і зменшенням фінансування за рахунок місцевого бюджету та недофінансування ряду інвестиційних програм. Відсутність механізму фінансування інвестиційних програм, як за рахунок власних, так і бюджетних коштів, негативно впливає на інвестиційну діяльність регіону.

Протягом останніх років основним джерелом фінансування підприємств транспортної галузі Чернігівської області залишаються власні кошти (63-85%). Незначну частку у загальному обсягу інвестицій становлять кредити (35%) та кошти місцевих бюджетів (1-2%). На рис. 1 показані джерела фінансування інноваційної діяльності ТДК регіону.

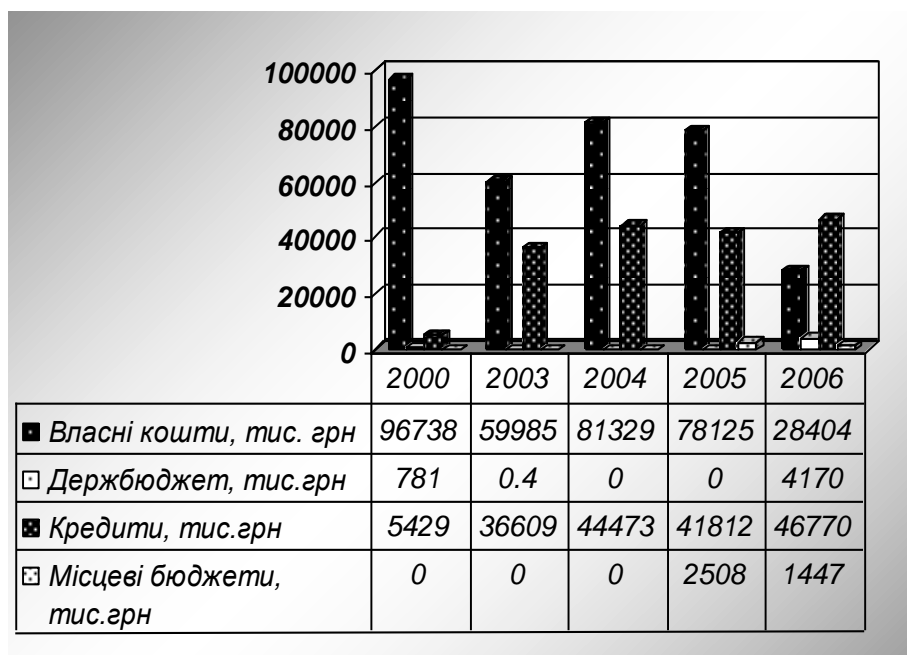

Рисунок 1 – Джерела фінансування інноваційної діяльності ТДК регіону

Що стосується іноземних інвестицій, то більша частина інвестицій (91,4%) надійшла до Чернігівської області з країн Європи. 7,0% - з країн Північної та Південної Америки. Доля країн Азії в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій склала 1,5% Інвестиції з країн СНД склали лише 0,1% загального обсягу (0,10 млн. дол. США).

Обсяги іноземних інвестицій в останні роки, які надходять до ТДК Чернігівського регіону, мають тенденцію до незначного скорочення. Це пов'язано з:

- нестабільною політичною ситуацією в країні;
- скасуванням спеціального режиму інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку;
- високими відсотками ставок кредитування інвестиційних проектів;
- невизначеністю щодо пільгових умов інвестування
- нестабільністю податкового законодавства і т. ін.

Всі ці причини призводять до зниження інвестиційної привабливості Чернігівської області, і тим самим скорочують приплив іноземного капіталу, як в економіку регіону, так і в транспортну галузь.

На рис. 2 показана динаміка залучення іноземних інвестицій до транспортної галузі Чернігівського регіону.

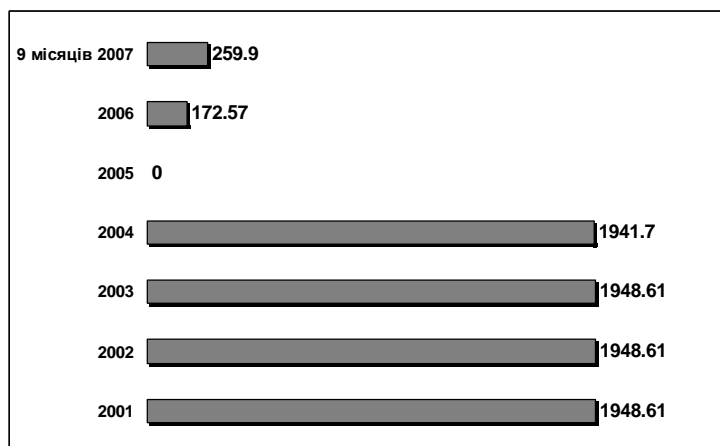

Рисунок 2 – Динаміка залучення прямих іноземних інвестицій в транспортну галузь

Основною країною-інвестором до 2004 року, яка вкладала кошти в транспортну галузь регіону була Голландія (близько 99,6 %). Але вже в 2007 році ця ситуація змінилася: в ТДК почали інвестувати такі країни – США (33,1%), Естонія (7,3%), Віргінські та Британські острови (59,6%).

В табл. 2 представлені обсяги прямих іноземних інвестицій в транспорт області за країнами світу.

Таблиця 2 – Прямі іноземні інвестиції в транспорту галузь області в розрізі країн світу, тис. дол. США

Країна	Роки						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	9 місяців 2007
1	2	3	4	5	6	7	8
Голландія	1941,77	1971,77	1941,77	1941,77	-	-	-
США	6,84	6,84	6,84	-	-	-	86,0
Естонія	-	-	-	-	-	17,57	18,9
Віргінські острови, Британські	-	-	-	-	-	155,0	155,0
ВСЬОГО	1948,61	1948,61	1948,61	1941,77	-	172,57	259,9

Ці статистичні дані свідчать про незначну активізацію інвестиційних процесів у поточному році.

Чернігівський регіон є одним з перспективних регіонів України, це обумовлено рядом факторів, а саме:

- сприятливе економіко-географічне та геополітичне становище;
- тісний транспортний зв'язок з Російською Федерацією та Республікою Білорусь;
- сприятлива транспортна інфраструктура;
- потужний природно-ресурсний, економічний і науково-технічний потенціал.

Але необхідно враховувати ряд умов, які впливають на приплив інвестиційного капіталу:

1. Інвестиції в інноваційні проекти є довгостроковими.
2. Інноваційні проекти – є дуже ресурсозатратними.
3. Невелика віддача на вкладений капітал.

Ці умови не сприяють активізації впровадження інновацій в Чернігівському регіоні. Тому для нормального розвитку економіки області необхідно з кожним роком збільшувати обсяги інвестицій та поліпшувати інвестиційну привабливість.

Для покращення інвестиційної привабливості Чернігівського регіону необхідно створити спеціальний режим інвестиційної діяльності, який полягає в наступному:

- створити сприятливі організаційно-правові умови для капіталовкладень в інноваційну сферу транспортної галузі;
- пільгове оподаткування для підприємств, які займаються розробкою та впровадженням інновацій;
- прискорений режим амортизаційних відрахувань;
- створити пільги для підприємств, які самі фінансують інноваційну діяльність (шляхом створення спеціальної статті витрат);
- створити ефективний механізм фінансування (як за рахунок власних, так і бюджетних коштів) інвестиційних програм в транспортну галузь регіону.

Таким чином головним чинником, який гальмує процес економічного розвитку є брак коштів та відсутність дійового механізму залучення інвестицій. Все це призводить до зниження інвестиційної привабливості та збільшує рівень інвестиційного ризику в регіоні. Саме тому необхідно покращувати інвестиційну ситуацію в регіоні шляхом створення спеціального режиму інвестиційної діяльності та ефективних схем і механізмів інвестування інноваційного розвитку ТДК регіону.